МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені А.С. МАКАРЕНКА

Освітньо-професійна програма
Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)

першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
за спеціальністю А4 Середня освіта (Географія)
галузі знань А Освіта

ЗАТВЕРДЖЕНО
вченою радою Сумського державного
педагогічного університету
імені А.С. Макаренка
протокол № 12
від «22» червня 2026 року
Голова вченої ради
в.о. ректора Юрій ЛЯННОЙ

Суми
2026

ЛИСТ ПОГОДЖЕННЯ
Освітньо-професійної програми
Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)
першого рівня вищої освіти
за спеціальністю А4 Середня освіта (Географія)
галузі знань А Освіта

Освітньо-професійна програма розглянута на засіданні кафедри загальної та регіональної географії

Протокол №12 від «12» червня 2026 р.

Завідувач кафедри _____ Олеся КОРНУС

Ухвалено науково-методичною комісією природничо-географічного факультету

Протокол №7 від «12» червня 2026 р.

Голова науково-методичної комісії
природничо-географічного факультету _____Людмила МІРОНЕЦЬ

Перший проректор _____ Ганна ЗАІКІНА

Начальник центру забезпечення якості вищої освіти_____Оксана ОДІНЦОВА

Гарант програми _____Сергій ЛУЦЕНКО

ПЕРЕДМОВА

Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) підготовки здобувачів вищої освіти на першому (бакалаврському) рівні за спеціальністю А4 Середня освіта (Географія) галузі знань А Освіта розроблена та внесена кафедрою загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка. Програма буде впроваджуватися до розробки стандарту вищої освіти за відповідним рівнем вищої освіти з названої спеціальності.

Освітньо-професійна програма враховує вимоги Закону України «Про вищу освіту», Національної рамки кваліфікацій, затвердженої постановою кабінету Міністрів України від 23 листопада 2011 р. № 1341 (зі змінами), Професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України № 1225 від 29.08.2024 р., Постанову Кабінету Міністрів України № 1021 від 30.08.2024 р. «Про внесення змін до переліку галузей знань і спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої та фахової передвищої освіти», наказу Міністерства освіти і науки України № 1734 від 31.12.2025 р. «Про затвердження Методичних рекомендацій щодо відповідності освітніх програм спеціальностям, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, та деталізованим галузям Міжнародної стандартної класифікації освіти ISCED-F 2013 та описів предметних областей спеціальностей, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти»; Закону України № 4826-IX від 25.03.2026 р. «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань підготовки громадян України до національного спротиву».

Розроблено робочою групою у складі:

Луценко Сергій Вікторович	старший викладач кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, доктор філософії, гарант освітньо-професійної програми.
Король Олена Миколаївна	доцент кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент.
Корнус Олеся Григорівна	завідувач кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат географічних наук, доцент.
Міронець Людмила Петрівна	декан природничо-географічного факультету Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат педагогічних наук, доцент.
Корнус Анатолій Олександрович	доцент кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат географічних наук, доцент.
Данильченко Олена Сергіївна	доцент кафедри загальної та регіональної географії Сумського державного педагогічного університету імені А.С. Макаренка, кандидат географічних наук, доцент.
Горшеніна Світлана Павлівна	директор Конотопського ліцею № 10 Конотопської міської ради Сумської області.
Гусениця Олександр Анатолійович	здобувач освіти спеціальності А4 Середня освіта (Географія).

Рецензії-відгуки зовнішніх стейкхолдерів:

Яворська В.В. - доктор географічних наук, професор, декан геолого-географічного факультету Одеського національного університеті імені І. І. Мечникова

Голобородько Н.В. - Консультант Центру професійного розвитку педагогічних працівників Сумської міської ради

Білоус С.М. - директор ліцею Боромлянської сільської ради Охтирського району Сумської області

1. Профіль освітньо-професійної програми
Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини)
першого рівня вищої освіти
за спеціальністю А4 Середня освіта (Географія)
галузі знань А Освіта

1 – Загальна інформація	
Повна назва закладу вищої освіти та структурного підрозділу	Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка; природничо-географічний факультет; кафедра загальної та регіональної географії
Ступінь вищої освіти та назва освітньої кваліфікації	Ступінь вищої освіти – бакалавр. Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю Середня освіта (Географія).
Професійна кваліфікація	Вчитель географії. Вчитель біології.
Офіційна назва освітньої програми	Освітньо-професійна програма Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) першого рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта (Географія), галузі знань А Освіта.
Тип диплому та обсяг освітньої програми	Тип диплому – одиничний. На базі повної загальної середньої освіти 240 кредитів ЄКТС, термін навчання 3 роки 10 місяців. На базі ступеня «молодший бакалавр» (ОКР «молодший спеціаліст») можуть бути перезараховані не більш ніж 60 кредитів ЄКТС, отриманих в межах попередньої освітньо-професійної програми.
Форма здобуття освіти	Очна (денна, дуальна), заочна.
Наявність акредитації	Сертифікат про акредитацію спеціальності Серія УД № 19007199, рішення Акредитаційної комісії від 12 червня 2018 р., протокол № 130 (наказ МОН України від 20.06.2018 р. № 662). Термін дії сертифікату − до 01 липня 2028 року.
Цикл/рівень	НРК України – 6 рівень, FQ-EHEA – перший цикл, EQF-LLL – 6 рівень
Передумови	Повна загальна середня освіта ОС молодший бакалавр ОКР молодший спеціаліст. Умови вступу регламентуються «Правилами прийому на навчання в СумДПУ ім. А.С. Макаренка»
Мова(и) викладання	Українська
Термін дії освітньо-професійної програми	З 1 вересня 2026 року
Інтернет-адреса постійного розміщення опису освітньо-професійної програми	https://sspu.edu.ua/osvitni-prohramy-rik-vstupu-2026

2 – Мета освітньо-професійної програми	
Підготувати високопрофесійних фахівців, які володіють фундаментальними знаннями та практичними навичками в галузі освіти з предметних спеціальностей географії і біології та здоров'я людини, здатних здійснювати професійну діяльність, спрямовану на організацію освітнього процесу з географії та біології в закладах загальної середньої освіти, на засадах концепції Нової української школи та особистісно-орієнтованого, діяльнісного та компетентнісного підходів, здатних розв'язувати спеціалізовані завдання в галузі середньої освіти, які характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу (рівень основної школи).	
3 - Характеристика освітньо-професійної програми	
Предметна область (галузь знань спеціальність)	Галузь знань А Освіта Спеціальність А4 Середня освіта (Географія) ***Об'єкт вивчення**:* Освітні програми та процеси середньої освіти, організація середньої освіти, стандарт середньої освіти, психолого-педагогічна інноватика, організація позашкільної освіти, викладання і навчання в закладах середньої освіти за предметними спеціальностями, психоемоційний, соціальний розвиток дітей відповідного віку з урахуванням інклюзії, предметна спеціальність в середній освіті, законодавство в сфері середньої освіти. ***Теоретичний зміст предметної області**:* Теорії, поняття, принципи, концепції середньої освіти та предметних спеціальностей середньої освіти, організації освітнього процесу та класного керівництва, асистентства в середній освіті, викладання і навчання за предметними спеціальностями в середній освіті з урахуванням інклюзії. ***Методи, методики та технології**:* Методи та технології організації освітньої та проєктної діяльності в середній освіті, організації позашкільної освіти, методи стимулювання, мотивації та моніторингу результативності освітньо-пізнавальної діяльності з урахуванням інклюзії, особистісно-орієнтовані, цифрові технології викладання і навчання, методи і методики викладання і навчання за предметними спеціальностями середньої освіти, методи роботи з батьками, методи педагогічних досліджень. ***Інструментарій та обладнання:*** Обладнання для кабінетів (за предметними спеціальностями), цифрове та мультимедійне обладнання, цифрові освітні середовище та платформи, інформаційні та цифрові освітні ресурси, спеціалізоване програмне забезпечення для освітньої діяльності. Блок обов'язкових навчальних дисциплін становить 154,5 кредити ЄКТС (64,4%), з них дисципліни циклу загальної підготовки становлять 23 кредитів ЄКТС (9,6%), циклу професійної підготовки – 131,5 кредити ЄКТС (54,8%). Блок вибіркових навчальних дисциплін становить 60 кредитів ЄКТС (25%). На практичну підготовку відводиться 25,5 кредити ЄКТС (10,6%).
Орієнтація освітньо-професійної програми	Освітньо-професійна. Забезпечує оволодіння комплексом загальних та фахових компетентностей, необхідних фахівцям для виконання професійних завдань та обов'язків прикладного характеру в галузі сучасної освіти (за предметною спеціальністю А4 Середня освіта

	(Географія)), педагогіки та методики навчання географії, методики навчання біології, здатності до педагогічної діяльності в умовах освітнього закладу. Професійні акценти – вчитель, адаптований до умов сучасних закладів загальної середньої освіти.
Основний фокус освітньо-професійної програми та спеціалізації	Ступенева освітньо-професійна програма є комбінацією загальної академічної освіти за спеціальністю А4 Середня освіта (Географія), А4 Середня освіта (Біологія та здоров'я людини), а також спеціальної підготовки, що фокусується на більш глибокому розумінні предметних спеціальностей. Ключові слова: *освіта, вчитель, технології навчання та викладання, географія, біологія, природнича освітня галузь, педагогіка та теорія виховання.*
Особливості програми	Програма передбачає підготовку фахівців до впровадження нових педагогічних та інформаційних технологій в професійній діяльності. Освітньо-професійна програма є міждисциплінарною та надає випускнику переваги на ринку праці Сумської області, оскільки враховує регіональну специфіку щодо потреби в учителях географії та біології у закладах загальної середньої освіти (основна школа) як у містах, так і сільській місцевості. Сумський регіон постійно має потребу в учителях географії та біології, що засвідчує аналіз потреб стейкхолдерів (запити відділів освіти територіальних громад, райдержадміністрацій і міськвиконкомів, закладів освіти). Освітньо-професійна програма відповідає принципам інтегрованого навчання на засадах компетентнісного підходу в Новій українській школі. Має широкий спектр вибіркових навчальних дисциплін, які постійно оновлюються, що дозволяє враховувати тенденції розвитку освіти, регіональні потреби шкіл та формувати індивідуальні траєкторії навчання.
4 – Придатність випускників до працевлаштування та подальшого навчання	
Придатність до працевлаштування	Випускники програми можуть займати первинні посади відповідно до професійних назв робіт за ДК003:2010, зокрема: вчитель закладу загальної середньої освіти (КОД КП –2320); асистент вчителя (КОД КП – 3330); лаборант (освіта) (КОД КП – 3340).
Подальше навчання	Випускники мають право продовжити навчання на другому (магістерському) рівні вищої освіти та набувати додаткових кваліфікацій у системі освіти дорослих.

5 – Викладання та оцінювання	
Викладання та навчання	Освітній процес побудований на принципах студентоцентрованого особистісно орієнтованого навчання, на основі компетентнісного, системного, партисипативного, інтегративного підходів. **Форми навчання:** аудиторні (лекційні, практичні, семінарські, лабораторні), позааудиторні (індивідуальні, консультації, диспути, дискусії, «круглі столи», ділові ігри, написання та захист курсових робіт, навчальна та виробнича практика, елементи науково-дослідної роботи), самостійна робота. **Методи навчання:** абстрактно-дедуктивний, конкретноіндуктивний, проблемно-пошуковий, дослідницький, частковопошуковий, інтерактивні, практичні методи навчання (вправи, лабораторні, практичні, графічні та дослідні роботи).
Оцінювання	Оцінювання навчальних досягнень студентів здійснюється за системою ECTS (A, B, C, D, E, F, FX) та національною шкалою оцінювання (відмінно, добре, задовільно, незадовільно) за всі види аудиторної, самостійної та інших видів навчальної діяльності, спрямованих на опанування освітньої програми. **Види контролю:** поточний, семестровий, самоконтроль, підсумкова атестація. **Форми контролю:** усне/письмове опитування, індивідуальні навчально-дослідні завдання, презентації, реферати, есе, контрольні роботи, тести, заліки, іспити, курсові роботи, звіти з практик, підсумкова атестація у формі комплексного кваліфікаційного іспиту з географії та методики навчання географії і комплексного кваліфікаційного іспиту з біології, методики навчання біології та психолого-педагогічних дисциплін. Оцінювання здобувачів вищої освіти є послідовним, прозорим та проводиться відповідно до встановлених процедур.
6 – Програмні компетентності	
Інтегральна компетентність	**ІК.** Здатність розв’язувати складні спеціалізовані практичні завдання в галузі середньої освіти, що передбачає застосування концептуальних методів освітніх наук, предметних знань, психології, теорії та методики навчання і характеризується комплексністю та невизначеністю умов організації освітнього процесу (рівень основної школи).
Загальні компетентності (ЗК)	**ЗК 1.** Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства; усвідомлення цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідності його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини, формування готовності обстоювати права й свободи українського народу, готовності бути залученими до діяльності у сфері безпеки та оборони України. **ЗК 2.** Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу, до застосування знань у практичних ситуаціях. **ЗК 3.** Здатність усвідомлювати соціальну значущість своєї майбутньої професії, сумлінно виконувати професійні обов’язки, здатність розуміння важливості розвитку мислення й пошанування істини.

	ЗК 4. Здатність до прийняття ефективних рішень у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети. **ЗК 5.** Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу нетерпимості до корупції, принципів академічної доброчесності у взаємодії учасників освітнього процесу та організації всіх видів навчальної діяльності. **ЗК 6.** Здатність грамотно використовувати державну мову у професійній діяльності, чітко й аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття; використовувати іноземну мову для одержання й оцінювання інформації в галузі професійної діяльності. **ЗК 7.** Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, продуктивного спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня, до толерантного сприймання різноманітних думок, ідей. **ЗК 8.** Здатність виявляти повагу та цінувати українську національну культуру, багатоманітність і мультикультурність у суспільстві, усвідомлювати необхідність рівних можливостей для всіх учасників освітнього процесу; здатність до вираження національної культурної ідентичності, творчого самовираження. **ЗК 9.** Здатність до генерування нових ідей, виявлення та розв'язання проблем, ініціативності та підприємливості.
Фахові компетентності спеціальності (ФК)	**ФК 1.** Мовно-комунікативна компетентність як здатність: забезпечувати здобуття учнями освіти державною мовою; формувати і розвивати мовно-комунікативні уміння та навички учнів, використовувати знання іноземної мови в освітній і професійній діяльності в умовах реалізації концепції Нова українська школа. **ФК 2.** Предметно-методична компетентність як здатність: використовувати систему теоретичних знань та практичних умінь з географії, біології та методики їх навчання у ході вирішення професійних завдань; моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання, визначених державними стандартами освіти; формувати й розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності та наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти; здійснювати інтегроване навчання здобувачів освіти; добирати і використовувати сучасні та ефективні методики і технології навчання, виховання і розвитку; розвивати критичне мислення; формувати ціннісні ставлення в здобувачів освіти в умовах реалізації концепції Нова українська школа. **ФК 3.** Інформаційно-цифрова компетентність як здатність: орієнтуватися в інформаційному просторі, здійснювати пошук і критично оцінювати інформацію, оперувати нею у професійній діяльності; ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси; використовувати цифрові технології в освітньому процесі в умовах реалізації концепції Нова українська школа. **ФК 4.** Психологічна компетентність як здатність: визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній емоційний стан;

	використовувати стратегії роботи, які сприяють розвитку позитивної самооцінки учнів, я-ідентичності; формувати мотивацію учнів та організовувати їхню пізнавальну діяльність; формувати спільноту учнів, у якій поважають і враховують права кожного. **ФК 5.** Емоційно-етична компетентність як здатність: усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; усвідомлювати та поціновувати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі. **ФК 6.** Компетентність педагогічного партнерства як здатність: до суб'єкт-суб'єктної (рівноправної та особистісно зорієнтованої) взаємодії з учнями в освітньому процесі; працювати в команді із залученими фахівцями для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства. **ФК 7.** Інклюзивна компетентність як здатність: створювати умови, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного здобувача освіти залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів. **ФК 8.** Здоров'язбережувальна компетентність як здатність: організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров'язбережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично - просвітницьку роботу з учнями та іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров'я під час професійної діяльності, здатність надавати домедичну допомогу учасникам освітнього процесу. **ФК 9.** Проєктувальна компетентність як здатність проєктувати осередки навчання, виховання і розвитку учнів. **ФК 10.** Прогностична компетентність як здатність: прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес. **ФК 11.** Організаційна компетентність як здатність: організовувати процес навчання, виховання і розвитку здобувачів освіти; організовувати різні види і форми навчальної та пізнавальної діяльності; здатність організовувати осередки навчання, виховання й розвитку учнів. **ФК 12.** Оцінювально-аналітична компетентність як здатність: здійснювати моніторинг та оцінювання результатів навчання учнів на засадах компетентнісного підходу; аналізувати результати навчання; забезпечувати самооцінювання та взаємооцінювання результатів навчання учнів. **ФК 13.** Здатність до навчання впродовж життя як здатність: здійснювати моніторинг власної педагогічної діяльності і визначати умови та ресурси професійного розвитку впродовж життя; взаємодіяти з колегами на засадах партнерства та підтримки, дотримуючись принципів професійної етики.

	ФК 14. Інноваційна компетентність як здатність: застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі; використовувати інновації у професійній діяльності; застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності.
7 – Програмні результати навчання	
Знання	**ПРЗ 1.** Знати психолого-педагогічні засади теорії навчання, концептуальні основи шкільної освіти в галузі географії та біології, цілі і завдання навчання географії та біології в закладах загальної середньої освіти (на рівні основної школи); наукові основи шкільного курсу географії та біології. **ПРЗ 2.** Знати фундаментальні природничі теорії та їхні прикладні аспекти. Знати і розуміти просторову диференціацію географічної оболонки та географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному рівнях, а також географію світового та національного господарства. **ПРЗ 3.** Знати сучасні концепції навчання й виховання, актуальні питання педагогіки та методики навчання географії та біології, традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання. **ПРЗ 4.** Знати й розуміти зміст ключових компетентностей, наскрізні уміння здобувачів освіти, визначені державними стандартами освіти; знати й розуміти вимоги до обов'язкових результатів навчання здобувачів освіти, рівні сформованості їхніх компетентностей. **ПРЗ 5.** Знати та аналізувати методи цілепокладання, планування та проєктування процесів навчання і виховання учнів на основі компетентнісного підходу з урахуванням їх освітніх потреб; форми організації освітнього процесу; види і форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти, вимоги, форми й види професійного розвитку вчителя. **ПРЗ 6.** Знати особливості змістових ліній шкільного курсу географії та біології, спеціальні методики навчання конкретних тем курсу географії та біології в основній школі в умовах впровадження концепції «Нова українська школа»; знати види, форми, методики оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, відстеження їх прогресу в навчанні. **ПРЗ 7.** Знати інформаційно-цифрові технології для супроводу освітнього процесу, цифрові середовища та цифрові ресурси, доцільні прийоми їх використання під час навчання географії та біології, правила безпеки у цифровому середовищі. **ПРЗ 8**. Знати вікові та індивідуальні особливості учнів, ознаки погіршення їх фізичного та психоемоційного стану, принципи побудови конструктивної й безпечної взаємодії з учасниками освітнього процесу; вимоги та інструменти забезпечення інклюзивного навчання. **ПРЗ 9.** Знати основні принципи побудови безпечного освітнього середовища, правила і рекомендації зі здоров'язбереження; закономірності та особливості формування здорового способу життя. **ПРЗ 10.** Знати основи запобігання корупції, суспільної та академічної недоброчесності, правила використання об'єктів

	авторського права на рівні необхідному для формування нетерпимості до корупції та проявів недоброчесної поведінки як в академічній спільноті, так і подальшій педагогічній діяльності.
Уміння	**ПРУ 1**. Уміти використовувати власну систему знань щодо психолого-педагогічних особливостей різних груп учнів в ході планування, організації та здійснення навчання географії та біології в закладах загальної середньої освіти (на рівні основної школи), зокрема в інклюзивному освітньому середовищі. **ПРУ 2.** Уміти демонструвати та застосовувати знання фундаментальних природничих теорій, пояснювати особливості географічної оболонки та географічного середовища на глобальному, регіональному та локальному рівнях, географію світового та національного господарства та застосовувати ці знання при викладанні шкільного курсу географії (на рівні основної школи) в умовах впровадження концепції «Нова українська школа». **ПРУ 3.** Використовувати біологічну термінологію і номенклатуру, розуміти основні концепції, теорії, закони в галузі біологічних наук і на межі предметних галузей; пояснювати будову та основні функціональні особливості підтримання життєдіяльності живих організмів, сучасну систему живих організмів, роль живих організмів та біологічних систем різного рівня у житті суспільства, їх використання, охорону, відтворення; описувати будову й функції організму людини, основи здорового способу життя. **ПРУ 4.** Уміти доцільно підбирати, адаптувати та використовувати традиційні та інноваційні підходи до організації освітнього процесу, методи і прийоми, технології навчання, форми організації навчальних занять, форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів в умовах впровадження концепції «Нова українська школа». **ПРУ 5.** Уміти оцінювати навчальну ситуацію, завдання на основі всебічного аналізу з метою виявлення шляхів розв’язування; використовувати та вдосконалювати методики навчання конкретних тем шкільного курсу географії / біології в закладах середньої освіти; сприймати, аналізувати й реалізовувати інновації у професійній діяльності в умовах впровадження концепції «Нова українська школа». **ПРУ 6.** Уміти організовувати освітній процес відповідно до сучасних вимог, проектувати і проводити уроки різних типів (у тому числі інтегровані) з географії та біології в основній школі з урахуванням специфіки навчальних цілей, контингенту учнів в умовах впровадження концепції «Нова українська школа». **ПРУ 7.** Обирати, вдосконалювати, створювати та застосовувати відповідне доцільне методичне і дидактичне забезпечення освітнього процесу; знаходити, переусвідомлювати, доповнювати з різних джерел теоретичні відомості щодо особливостей змістових ліній шкільного курсу географії та біології, грамотно структурувати і подавати відповідний навчальний матеріал, доцільно використовувати інформаційно-цифрові технології для підтримки навчально-пізнавального процесу.

	ПРУ 8. Уміти доцільно використовувати різноманітні форми, методи, прийоми, засоби діагностики навчальних досягнень з географії та біології учнів, контролю й оцінювання результатів навчальної діяльності суб'єктів навчання в умовах впровадження концепції «Нова українська школа», відстежувати прогрес учнів у навчанні. **ПРУ9.** Уміти формувати й підтримувати інтерес учнів, належний рівень їх мотивації до навчання географії та біології в умовах впровадження концепції «Нова українська школа», формувати спільноту учнів, у якій поважають і враховують права кожного. **ПРУ 10.** Уміти ефективно планувати, організовувати різні форми позакласної роботи з географії та біології; застосовувати різноманітні підходи підготовки учнів до участі в змаганнях з предмету (на рівні основної школи), популяризувати географію та біологію як науки. **ПРУ 11.** Уміти відшуковувати інформацію у різноманітних джерелах, аналізувати, критично оцінювати, систематизувати, узагальнювати; готувати доповіді, презентації, брати участь у дискусії. **ПРУ 12.** Уміти грамотно використовувати державну мову у процесі професійної діяльності, чітко та аргументовано висловлювати свої думки, міркування, почуття, застосовувати прийоми та методи збагачення географічної та біологічної мови. **ПРУ 13.** Уміти використовувати іноземну мову у професійній діяльності.
Комунікація	**ПРК 1.** Володіти основами професійної мовленнєвої культури при навчанні географії та біології. **ПРК 2.** Здатність ефективно комунікувати, використовуючи вербальні та невербальні прийоми впливу на учнів, для досягнення навчальних цілей, організовувати ефективну комунікацію, взаємодію та рефлексію учнів у процесі навчання географії та біології. **ПРК 3.** Здатність до продуктивного міжособистісного спілкування, ефективної взаємодії в команді у професійному колективі та з представниками інших професійних груп та батьками; здатність займати лідерську позицію в ході співпраці у команді, вести діалог, брати участь у дискусіях щодо вирішення професійних проблем, базуючись на принципах етики вчителя. **ПРК 4.** Здатність пояснювати стратегію сталого розвитку людства і шляхи вирішення його глобальних проблем.
Автономія і відповідальність	**ПРА 1.** Мати сформовану мотивацію до здійснення професійної діяльності, бути готовим сумлінно виконувати професійні обов'язки, дотримуватися принципів етики вчителя та принципів академічної доброчесності. **ПРА 2.** Бути готовим організовувати освітній процес, ґрунтуючись на основних нормативно-правових актах, санітарно-гігієнічних правилах, правилах і рекомендаціях зі здоров'язбереження молоді; відповідально ставитися до забезпечення охорони життя і здоров'я учнів в освітньому процесі. **ПРА 3.** Здатність продовжувати навчання протягом життя зі значним ступенем автономії, планувати процес самонавчання та

	самовдосконалення в контексті неперервної фахової підготовки, використовуючи способи збереження як фізичного так і психічного здоров'я, запобігаючи професійному вигоранню.
8 – Ресурсне забезпечення реалізації програми	
Кадрове забезпечення	Відповідає ліцензійним умовам. Усі викладачі мають науковий ступінь та/або вчене звання відповідне основному профілю дисципліни, що викладається, а також виявляють професійну та публікаційну активність у галузі, що підтверджується статтями, монографіями, навчально-методичними матеріалами тощо. До реалізації програми залучаються висококваліфіковані спеціалісти-практики. Усі викладачі раз на п'ять років проходять підвищення кваліфікації або стажування.
Матеріально-технічне забезпечення	Приміщення для проведення навчальних занять відповідають санітарним нормам та вимогам правил пожежної безпеки. Наявність матеріально-технічної бази, що забезпечує проведення всіх видів лабораторної, практичної, дисциплінарної та міждисциплінарної підготовки та науково-дослідної роботи студентів. Забезпеченість навчальними приміщеннями, комп'ютерними робочими місцями, мультимедійним обладнанням, лабораторіями (науковими та навчальними), устаткуванням, необхідним для виконання навчального плану (картографічним і топографо-геодезичним, метеорологічним обладнанням, геологічними колекціями, наборами для визначення мінералів та гірських порід). Спеціальне лабораторне обладнання: терези, муфельні печі, ph-метр та ін. Наявність спеціалізованих комп'ютерних класів з необхідним обладнанням і програмним забезпеченням та доступом до Інтернетмережі для проведення практичних і лабораторних робіт, інформаційного пошуку та обробки результатів. Наявна вся необхідна соціально-побутова інфраструктура (гуртожитки, їдальня, актовий зал, спорткомплекс, стадіон, медпункт, психологічна служба), що відповідає ліцензійним вимогам.

Інформаційне та навчальнометодичне забезпечення	*Інформаційне забезпечення:* спеціалізовані комп'ютерні кабінети, навчальна, наукова, науково-методична література, фахові періодичні видання, наукова бібліотека https://library.sspu.edu.ua (у тому числі інституційний репозитарій https://repository.sspu.sumy.ua), доступ до баз даних Scopus, Web of Science, видань видавництва Springer Nature, повнотекстової колекції підручників видавництва «Центр учбової літератури»; офіційного веб-сайту університету www.sspu.edu.ua, мережа точок Wi-Fi; система електронних кабінетів викладачів та здобувачів вищої освіти, система дистанційного навчання https://dl.sspu.edu.ua на платформі Moodle, електронний журнал, інтернет-сервіс розкладу, сучасні геоінформаційні системи (ГІС), зокрема спеціалізоване програмне забезпечення для просторового аналізу та картографування (ArcGIS, QGIS, тощо). *Навчально-методичне забезпечення*: освітньо-професійна програма, навчальний план, робочі програми; програми навчальних та виробничих практик; дидактичні матеріали для практичних та лабораторних занять, самостійної роботи здобувачів вищої освіти з дисциплін; методичні рекомендації з виробничої практики, методичні рекомендації для написання кваліфікаційної роботи. Для підготовки до навчальних занять є навчальні посібники, методичні вказівки для практичних та самостійних робіт, підручники, монографії, збірники наукових праць.
9 – Академічна мобільність	
Національна кредитна мобільність	Право на участь здобувачів вищої освіти у програмах внутрішньої кредитної мобільності може бути реалізоване на підставі укладених договорів із вітчизняними закладами вищої освіти та з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією закладу вищої освіти на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.
Міжнародна кредитна мобільність	Право здобувачів вищої освіти на міжнародну академічну мобільність може бути реалізоване на підставі участі у програмах міжнародної мобільності відповідно до укладених угод/договорів із закордонними закладами вищої освіти та з власної ініціативи, підтриманої адміністрацією закладу вищої освіти на основі індивідуальних запрошень та інших механізмів.
Навчання іноземних здобувачів вищої освіти	Підготовка іноземних громадян здійснюється відповідно до чинного законодавства України, освітніх стандартів, базується на загальній середній освіті іноземних громадян за національними освітніми стандартами і має самостійний завершений характер.

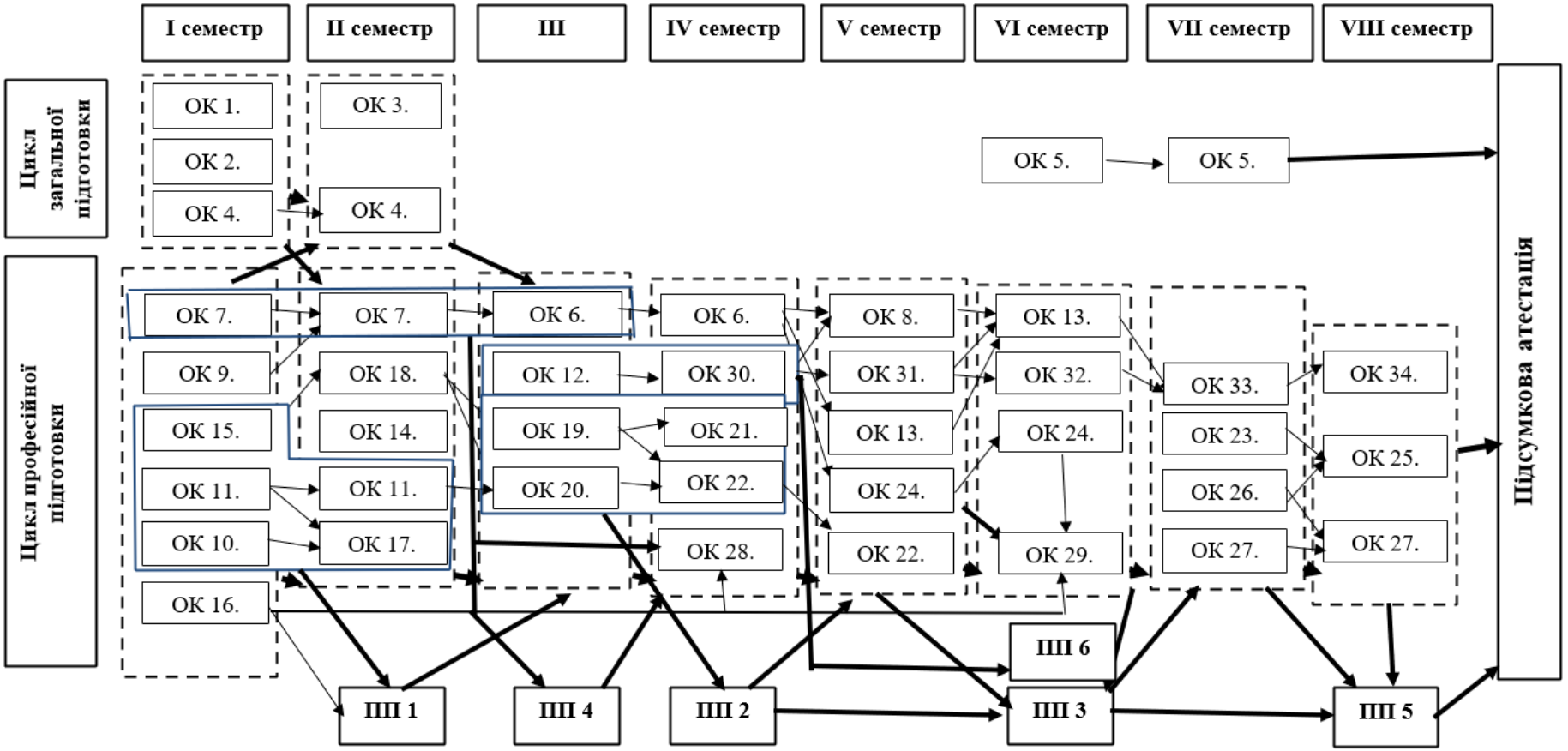
2. Перелік компонент освітньо-професійної програми та їх логічна послідовність

2.1. Перелік компонент ОПП

Код н/д	Компоненти освітньо-професійної програми (навчальні дисципліни, курсові роботи, практики, кваліфікаційна робота)	Кількість кредитів	Форма підсумкового контролю
1	2	3	4
ОБОВ'ЯЗКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ			
1. Цикл загальної підготовки			
ОК 1.	Історія та культура України	4	Іспит
ОК 2.	Українська мова за професійним спрямуванням	4	Іспит
ОК 3.	Інформаційно-комунікаційні технології	3	Залік
ОК 4.	Основи національного спротиву	5	Залік
ОК 5.	Іноземна мова	7	Залік
	Всього за цикл:	***23***	
2. Цикл професійної підготовки			
ОК 6.	Педагогіка	8	Іспит
ОК 7.	Психологія	6	Іспит
ОК 8.	Основи інклюзивного навчання	3	Залік
ОК 9.	Вікова фізіологія та здоров'я дитини	3	Залік
ОК 10.	Метеорологія та кліматологія	3	Залік
ОК 11.	Картографія з основами топографії	7	Іспит Залік
ОК 12.	Ботаніка	3	Залік
ОК 13.	Методика навчання біології	7	Іспит Залік
ОК 14.	Геоінформаційні системи і бази даних	4	Залік
ОК 15.	Геологія	5	Залік
ОК 16.	Основи наукових досліджень	3	Залік
ОК 17.	Гідрологія	4	Залік
ОК 18.	Основи технологій виробництва	3	Залік
ОК 19.	Загальне землезнавство	4	Іспит
ОК 20.	Географія ґрунтів з основами ґрунтознавства	4	Іспит
ОК 21.	Туристичне краєзнавство	3	Залік
ОК 22.	Фізична географія материків	10	Іспит
ОК 23.	Фізична географія України	6	Іспит
ОК 24.	Методика навчання географії	7	Іспит, залік
ОК 25.	Географія Сумської області	3	Залік
ОК 26.	Економічна і соціальна географія України	4	Залік
ОК 27.	Регіональна економічна і соціальна географія	8	Іспит, залік
ОК 28.	Курсова робота з психолого-педагогічних дисциплін	3	Залік
ОК 29.	Курсова робота з географії або методики навчання географії	3	Залік

ОК 30.	Зоологія	4	Іспит
ОК 31.	Мікробіологія з основами вірусології	3,5	Іспит
ОК 32.	Анатомія і фізіології людини з основами здоров'я	4,0	Залік
ОК 33.	Курсова робота з біології або методики навчання біології	3	Залік
ОК 34.	Екологія	3	Залік
	Всього за цикл:	**131,5**	
Всього за обов'язкові компоненти:		**154,5**	
ПРАКТИЧНА ПІДГОТОВКА			
ПП 1	Навчальна практика з географії (топографо-географічна)	6	Залік
ПП 2	Навчальна практика з географії (фізико-географічна)	3	Залік
ПП 3	Навчальна практика з географії (комплексно-географічна)	1,5	Залік
ПП 4	Пропедевтична практика з психології та педагогіки у ЗЗСО	3	Залік
ПП 5	Виробнича педагогічна практика з географії та біології у ЗЗСО	9	Залік
ПП 6	Навчальна практика з біології	3	Залік
	Всього за цикл:	**25,5**	
ПІДСУМКОВА АТЕСТАЦІЯ			
ПА 1	Комплексний кваліфікаційний іспит з географії та методики навчання географії		Іспит
ПА 2	Комплексний кваліфікаційний іспит з біології, методики навчання біології та психолого-педагогічних дисциплін		Іспит
	Всього:	**180**	
ВИБІРКОВІ КОМПОНЕНТИ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ			
	Всього за цикл:	**60**	
ЗАГАЛЬНИЙ ОБСЯГ ОСВІТНЬО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПРОГРАМИ		**240**	

2.2Структурна-логічна схема

3. Форма атестації здобувачів вищої освіти

Атестація випускників освітньо-професійної програми Середня освіта (Географія. Біологія та здоров'я людини) першого рівня вищої освіти за спеціальністю А4 Середня освіта (Географія) галузі знань А Освіта проводиться у формі комплексного кваліфікаційного іспиту з географії та методики навчання географії і комплексного кваліфікаційного іспиту з біології, методики навчання біології та психолого-педагогічних дисциплін. Завершується видачею документів встановленого зразка про присудження ступеня бакалавра із присвоєнням освітньої кваліфікації: Бакалавр середньої освіти за предметною спеціальністю Середня освіта (Географія) та професійною кваліфікацією: Вчитель географії. Вчитель біології.

Атестація здійснюється відкрито і публічно.

4.1. Матриця відповідності програмних компетентностей компонентам освітньо-професійної програми

	ЗК1	ЗК2	ЗК3	ЗК4	ЗК5	ЗК6	ЗК7	ЗК8	ЗК9	ФК1	ФК2	ФК3	ФК4	ФК5	ФК6	ФК7	ФК8	ФК9	ФК10	ФК11	ФК12	ФК13	ФК14
ОК 1.	+				+		+	+			+	+		+									+
ОК 2.	+		+		+	+	+	+		+		+										+	+
ОК3.		+					+		+			+											
ОК 4.	+	+		+	+	+	+	+	+			+		+			+					+	
ОК 5.	+		+		+	+	+		+	+				+								+	+
ОК 6.	+	+	+	+	+		+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ОК 7.		+		+			+	+	+				+	+			+						+
ОК 8.							+	+							+	+		+					
ОК 9.		+			+		+		+				+	+			+						
ОК 10.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 11.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 12.		+		+		+	+			+	+	+					+			+		+	+
ОК 13.	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ОК 14.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 15.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 16.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 17.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 18.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 19.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 20.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 21.		+		+		+	+			+		+		+				+		+			
ОК 22.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 23.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 24.	+	+	+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ОК 25.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 26.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 27.		+		+		+	+			+	+	+											+
ОК 28.		+		+	+	+	+		+	+	+	+				+	+	+			+	+	+
ОК 29.		+		+	+	+	+		+	+	+	+											+
ОК 30.		+		+		+	+			+	+	+					+			+		+	+
ОК 31.		+		+		+	+		+	+	+	+					+			+		+	+

ОК 32.		+		+		+	+		+	+	+	+	+			+	+			+		+	+
ОК 33.		+		+		+	+		+	+	+	+					+			+		+	+
ОК 34.	+	+	+	+		+	+		+	+	+	+					+					+	+
ПП 1		+		+		+	+		+	+	+	+											+
ПП 2		+		+		+	+		+	+	+	+											+
ПП 3		+		+		+	+		+	+	+	+											+
ПП 4		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПП 5		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+
ПП 6		+		+		+	+		+	+	+	+					+			+		+	+

4.2. Матриця забезпечення програмних результатів навчання відповідними компонентами освітньо-професійної програми

	ПРЗ 1	ПРЗ 2	ПРЗ 3	ПРЗ 4	ПРЗ 5	ПРЗ 6	ПРЗ 7	ПРЗ 8	ПРЗ 9	ПРЗ 10	ПРУ 1	ПРУ 2	ПРУ 3	ПРУ 4	ПРУ 5	ПРУ 6	ПРУ 7	ПРУ 8	ПРУ 9	ПРУ 10	ПРУ 11	ПРУ 12	ПРУ 13	ПРК 1	ПРК 2	ПРК 3	ПРК 4	ПРА 1	ПРА 2	ПРА 3
ОК 1.										+											+	+					+			
ОК 2.	+			+																	+	+		+	+	+	+	+		+
ОК3.				+	+	+	+		+	+				+		+	+				+		+		+		+	+	+	+
ОК 4.								+	+												+	+				+			+	+
ОК 5.				+			+	+		+				+		+			+				+		+			+		+
ОК 6.	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+				+	+	+	+	+	+
ОК 7.	+							+	+		+								+		+				+	+		+	+	+
ОК 8.			+	+				+			+					+				+	+				+	+		+	+	
ОК 9.				+				+			+					+					+								+	+
ОК 10.		+		+			+					+								+	+	+					+			
ОК 11.		+		+			+					+								+	+	+								
ОК 12.		+		+			+		+				+				+		+	+	+	+	+	+			+			
ОК 13.	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+		+	+	+
ОК 14.		+		+			+					+								+	+	+	+							
ОК 15.		+		+			+					+								+	+	+								
ОК 16.		+		+			+					+								+	+	+	+							
ОК 17.		+		+			+					+								+	+	+					+			
ОК 18.		+		+			+					+								+	+	+					+			
ОК 19.		+		+			+					+								+	+	+					+			
ОК 20.		+		+			+					+								+	+	+					+			
ОК 21.		+					+						+							+	+	+					+			+
ОК 22.		+		+			+					+								+	+	+								
ОК 23.		+		+			+					+								+	+	+								
ОК 24.	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+		+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+		+	+	+
ОК 25.		+		+			+					+								+	+	+					+			
ОК 26.		+		+			+					+								+	+	+					+			
ОК 27.		+		+			+					+								+	+	+					+			
ОК 28.	+	+	+	+	+		+			+				+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+
ОК 29.		+		+			+			+		+			+					+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+

ОК 30.		+		+			+		+				+				+		+	+	+	+	+	+			+			
ОК 31.		+		+			+		+				+				+		+	+	+	+	+	+						
ОК 32.		+		+			+	+	+		+		+				+		+	+	+	+	+	+					+	
ОК 33.		+		+			+		+				+		+		+		+	+	+	+		+						
ОК 34.		+		+			+		+				+		+		+			+	+	+		+			+			
ПП 1		+		+			+			+		+									+	+	+			+	+	+			
ПП 2		+		+			+			+		+									+	+	+			+	+	+			
ПП 3		+		+			+			+		+									+	+	+			+	+	+			
ПП 4	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+		+		+	+	+
ПП 5	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+	+			+	+	+	+	+	+	+	+	+	+		+	+	+		+	+	+
ПП 6		+		+			+			+			+				+			+	+	+	+		+	+	+			